

Sygn. akt IX Ka 77/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu IX Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Andrzej Walenta

Sędziowie SSO Mirosław Wiśniewski

SSO Jarosław Sobierajski (spr.)

Protokolant stażysta Marzena Chojnacka

przy udziale oskarżyciela skarbowego Moniki Łukaszewicz z (...)Urzędu Skarbowego w T.

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015 roku

sprawy **J. K.** oskarżonego o wykroczenia skarbowe z art. 57 § 1 kks oraz z art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 4 grudnia 2014 roku sygn. akt II W 222/14

I. na podstawie art. 105 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks prostuje oczywistą omyłkę pisarską zawartą w pkt. I części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku w ten sposób, że słowo „zarzucanego” zastępuje słowem „zarzucanych”;

II. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że podstawę prawną skazania oskarżonego uzupełnia o przepisy art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks, a podstawę prawną wymiaru kary za przypisane oskarżonemu wykroczenia uzupełnia o przepis art. 50 § 1 kks;

III. w pozostałym zakresie tenże wyrok utrzymuje w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

IV. zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Toruniu) na rzecz adw. O. K. kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

V. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za drugą instancję i wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IX Ka 77/15

UZASADNIENIE

J. K. został oskarżony o to, że :

I. wbrew przepisowi art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613, z późn. zm.) uporczywie nie wpłacał w terminie, tj. do dnia 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada roku podatkowego na rachunek Gminy M. T. podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 21.970 złotych,

- tj. o wykroczenie skarbowe z art. 57 § 1 kks,

II. wbrew przepisowi art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010r. Nr 51, poz. 307, z późn. zm.) działając jako płatnik w warunkach czynu ciągłego nie wpłacał w terminie, tj. do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczki, na rachunek (...)Urzędu Skarbowego w T. pobranego podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia pracowników za miesiące: styczeń 2012r. oraz od marca do października 2012r. przez co uszczuplił podatek dochodowy od osób fizycznych w łącznej kwocie 2.745 złotych,

- tj. o wykroczenie skarbowe z art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Toruniu, sygn. akt II W 222/14, uznał oskarżonego J. K. za winnego popełnienia zarzucanego jemu w akcie oskarżenia czynów tj. wykroczeń skarbowych z art. 57 § 1 kks i za to na podstawie art. 57 § 1 kks i art. 48 § 1 kks wymierzył jemu karę grzywny w kwocie 4000 (czterech tysięcy) złotych.

Ponadto Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. O. K. kwotę 442,80 złotych (słownie: czterysta czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy) brutto tytułem zwrotu kosztów obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu.

Jednocześnie Sąd zwolnił oskarżonego od uiszczenia opłaty, zaś kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżył **obrońca oskarżonego w części**, tj. w zakresie pkt. I, zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na niezasadnym przyjęciu, iż czyn oskarżonego charakteryzował się "uporczywością" w sytuacji, w której na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie jest możliwym stwierdzenie, jaka była przyczyna niezapłacenia podatku przez oskarżonego i jaki był jego stosunek do realizacji ciążącego na nim obowiązku publicznoprawnego, w związku z czym nie można przyjąć, iż oskarżony "uporczywie" nie wpłacał w terminie podatku, w związku z czym nie doszło do wykazania wypełnienia wszystkich znamion czynu zabronionego z art. 57 § 1 kks przez oskarżonego,
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 57 § 1 kks, poprzez błędną wykładnię przedmiotowej normy polegającą na niezasadnym przyjęciu, iż samo długotrwale niewpłacenie podatku świadczy o wypełnieniu znamienia "uporczywości", o której mowa w przedmiotowej normie oraz na niezasadnym przyjęciu, iż czyn oskarżonego został popełniony w zamiarze bezpośrednim, co skutkowało błędnym skazaniem oskarżonego w niniejszej sprawie,
3. naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. normy art. 5 § 2 kpk, poprzez jej błędne niezastosowanie i nierozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości co do winy J. K. i jego działania w zamiarze bezpośrednim kierunkowym, tj. negatywnego stosunku oskarżonego do realizacji obowiązku zapłaty podatku, na korzyść oskarżonego.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie, z daleko posuniętej ostrożności procesowej o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Ponadto obrońca wniosła o zasądzenie kosztów obrony z urzędu za postępowanie przed Sądem II instancji udzielonej oskarżonemu, a nie uiszczonych przez niego ani w całości, ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, sąd odwoławczy zmienił z urzędu zaskarżony wyrok w trybie art. 455 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks w zakresie podstawy prawnej skazania oskarżonego i podstawy prawnej wymiaru kary. W pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy. Apelacja obrońcy okazała się oczywiście bezzasadna.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w realiach sprawy korekta kwalifikacji prawnej w trybie art. 455 kpk, była dopuszczalna, mimo że środek odwoławczy został wniesiony wyłącznie przez obrońcę oskarżonego, albowiem nie została ona dokonana na niekorzyść oskarżonego, o czym szerzej w dalszej części niniejszego uzasadnienia.

Z uwagi na brak wniosku o uzasadnienie wyroku pochodzącego od obrońcy oskarżonego, którego apelacja została uznana za oczywiście bezzasadną, sąd odwoławczy ograniczył zakres niniejszego uzasadnienia – po myśli art. 457 § 2 kpk – do zaprezentowania argumentów, które legły u podstaw zmiany zaskarżonego wyroku z urzędu.

Z przyjętą przez Sąd Rejonowy kwalifikacją prawną czynów oskarżonego, a także z podstawą prawną wymiaru kary, nie można się było zgodzić. Podstawa prawna skazania oskarżonego, a w realiach sprawy także podstawa wymiaru kary, została przez Sąd a quo wskazana wadliwie.

Tytułem wstępu do rozważań należało się jednak odnieść do pewnej wątpliwości, podniesionej przez obrońcę w apelacji. Nie ma racji skarżący, wskazując (choć na marginesie, a nie formułując zarzutu jako takiego, to jednak), że odnośnie do drugiego zarzutu z aktu oskarżenia, tj. odnośnie do popełnienia przez J. K. wykroczenia skarbowego z art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks, Sąd meriti w ogóle nie rozstrzygał. Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że Sąd I instancji rozstrzygnął zarówno o I, jak i o II z zarzucanych oskarżonemu czynów. Na powyższy wniosek pozwala analiza sformułowań użytych w części dyspozytywnej wyroku, w powiązaniu z treścią jego uzasadnienia. W punkcie I wyroku Sąd Rejonowy użył zwrotu "zarzucanego", co na pierwszy rzut oka sugerowałoby, że uznaje on oskarżonego za winnego wyłącznie jednego z czynów. Podobna myśl może nasuwać się, jeśli zwrócimy uwagę na to, że Sąd a quo jako kwalifikację prawną czynu podał jedynie art. 57 § 1 kks. Rzecz jednak w tym, że już drugi wers punktu I części dyspozytywnej wyroku - sformułowanie "jemu w akcie oskarżenia czynów, tj. wykroczeń skarbowych" oraz treść pisemnych motywów wyroku ("uznając oskarżonego winnym zarzucanych mu wykroczeń" - k. 152v), w których Sąd Rejonowy odnosi się przecież nie tylko do pierwszego z zarzucanych oskarżonemu czynów, ale również wprost do czynu z art. 77 § 1 i 3 kks, dowodzi, że Sąd bez wątplenia orzekł o winie oskarżonego w zakresie obu czynów.

Niewątpliwie oskarżony swym zachowaniem wyczerpał znamiona obu wykroczeń skarbowych zarzucanych mu aktem oskarżenia.

W świetle powyższego należało wyjść od tego, że Sąd Okręgowy - na mocy art. 105 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks – sprostował zatem oczywistą omyłkę pisarską zawartą w pkt. I części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku w ten sposób, że słowo "zarzucanego" zastąpił słowem "zarzucanych". Jak to zostało omówione powyżej, cała konstrukcja I punktu sentencji zaskarżonego wyroku, choć niestaranna, to wraz z treścią jego uzasadnienia wskazuje, że oskarżony został uznany za winnego zarzucanych mu w akcie oskarżenia czynów, nie zaś jednego z nich. Dlatego też Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że Sąd a quo jedynie na skutek oczywistej omyłki użył sformułowania "zarzucanego".

Sąd I instancji, który mimo, że uznał oskarżonego za winnego obu wykroczeń skarbowych, zarzucanych aktem oskarżenia, to jako podstawę skazania błędnie przyjął jedynie przepis art. 57 § 1 kks, nie wskazując na kwalifikację drugiego z zarzucanych mu czynów, tj. art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks. Powyższego uchybienia nie sposób postrzegać już w kategoriach oczywistej omyłki, jako że dotyczy merytorycznego elementu rozstrzygnięcia, choć niewątpliwie wydaje się, że Sąd de facto jedynie „omyłkowo” wskazał w kwalifikacji prawnej jedynie art. 57 § 1 kks, a w podstawie wymiaru kary jedynie art. 57 § 1 kks i art. 48 § 1 kks. W istocie błędne oznaczenie podstawy prawnej skazania i wymiaru kary nie należy do kręgu takich pomyłek, które podlegają sprostowaniu w ramach instytucji przewidzianej w art. 105 § 1 kpk (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2007 r., III KK 467/06, LEX nr 323669). Wady dotyczące merytorycznej strony orzeczenia nie mogą być traktowane jako oczywiste omyłki pisarskie. Taka wykładnia art. 105 § 1 kpk (w zw. z art. 113 § 1 kks) rodziłaby ryzyko istotnych nadużyć w tym zakresie. Naturalną drogą usunięcia podobnych wad orzeczeń jest ich korekta przez sąd odwoławczy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., II KK 251/13, LEX nr 1418887).

W tej sytuacji, niezależnie od zarzutów apelacji obrońcy, w oparciu o art. 455 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks, który nie tylko uprawnia, ale wręcz obliguje sąd odwoławczy do poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej czynu, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podstawę prawną skazania oskarżonego uzupełnił o przepisy art. 77 § 3 kk w zw. z § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks. Konieczne okazało się również dokonanie korekty w zakresie podstawy wymiaru kary za przypisane oskarżonemu wykroczenia poprzez uzupełnienie jej o przepis art. 50 § 1 kks. Sąd a quo bowiem wskazał wyłącznie art. 57 § 1 kks i art. 48 § 1 kks. Podkreślić należy, że przepisy art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks oraz art. 57 § 1 kks, wskazują wyłącznie, że sprawca czynów w nich opisanych podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe. Dopiero art. 48 § 1 kks normuje kwestie związane z wymiarem kary grzywny, tj. granice ustawowego zagrożenia, wskazując, iż dolną granicą ustawowego zagrożenia kary grzywny jest jedna dziesiąta wysokości minimalnego wynagrodzenia, zaś granicę górną limituje dwudziestokrotność wysokości minimalnego wynagrodzenia. Przepis art. 50 § 1 kks normuje natomiast instytucję wymiaru kary grzywny za wykroczenia skarbowe pozostające w zbiegu – karę grzywny wymierzaną łącznie. Wymierzenie przez sąd łącznie kary grzywny znajduje zastosowanie wówczas, gdy jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa albo więcej wykroczeń skarbowych. Z taką sytuacją mamy do czynienia właśnie w realiach niniejszej sprawy, stąd konieczność rzeczonyj zmiany. Wysokość kary grzywny w tym wypadku może przekroczyć górną granicę ustawowego zagrożenia o połowę, co nie miało miejsca w sprawie.

Godzi się zauważyć, że uzasadniając wymiar kary, w pisemnych motywach wyroku Sąd Rejonowy wskazał, iż karę wymierzył na podstawie art. 48 § 1 kks, jak i art. 50 § 1 kks, w sentencji wyroku zostało to jednak pominięte.

Odnieść należało się również do samej kwestii dopuszczalności w oparciu o art. 455 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks poprawienia kwalifikacji prawnej czynów niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Zgodnie z art. 455 kpk nie zmieniając ustaleń faktycznych, Sąd odwoławczy poprawia błędną kwalifikację prawną niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Poprawienie kwalifikacji prawnej na niekorzyść oskarżonego może nastąpić tylko wtedy, gdy wniesiono środek odwoławczy na jego niekorzyść. W niniejszej sprawie apelację od wyroku wnosił wyłącznie obrońca oskarżonego. W ocenie Sądu, poczyniona zmiana nie jest absolutnie zmianą na niekorzyść oskarżonego. Zarówno przepis art. 57 § 1 kks, jak i art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks wskazują bowiem to samo zagrożenie karą, tj. że sprawca podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe. Uzupełnienie zatem kwalifikacji prawnej o czyn z art. 77 § 3 kks w zw. z § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks, niejako nic nie zmienia w kwestii zagrożenia karą. Poprawiona kwalifikacja prawna nie może być zatem uznana za surowszą, skoro zastosowane przepisy nie przewidują surowszych konsekwencji prawnych dla oskarżonego. Wprawdzie art. 50 § 1 kks, o który Sąd uzupełnił podstawę prawną wymiaru kary, daje możliwość – w przypadku jednoczesnego orzekania o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń skarbowych – wymierzenia łącznie kary grzywny w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, to jednak ani Sąd I instancji, ani Sąd odwoławczy nie „korzystali” przeciw z tego uprawnienia. Sąd Okręgowy nie ingerował na niekorzyść, bo i nie mógł, w orzeczenie o karze.

Konkludując – mając na względzie powyższą argumentację, Sąd na podstawie art. 455 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks poprawił błędną kwalifikację prawną w zakresie tak podstawy prawnej skazania oskarżonego, jak i wymiaru kary.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sąd Okręgowy utrzymał mocy, bowiem apelacja obrońcy oskarżonego była oczywiście bezzasadna, a nie wystąpiły żadne uchybienia stanowiące bezwzględne przyczyny odwoławcze, będące podstawą do uchylecia lub zmiany wyroku z urzędu w dalszej części.

Sąd odwoławczy zasądził od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w T.) na rzecz adw. O. K. kwotę 516,60 zł. tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu, opierając się w tym zakresie na przepisach art. 29 § 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. 2014.635 t.j.) oraz § 14 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).

Na podstawie art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks sąd odwoławczy zwolnił oskarżonego z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa, dzieląc w tym zakresie argumentację Sądu I instancji.